

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA

Téma disertační práce : Postavení obhájce v trestním řízení

Autor : JUDr. Marta Uhlířová

Školitel : Prof. JUDr. Jiří Jelínek, Csc.

Oponent : Doc. JUDr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Předkládaná disertační práce se zabývá problematikou postavení obhájce v trestním řízení. Jde o téma aktuální, zejména s ohledem na připravovanou rekodifikaci trestního řádu. Cílem této práce je dle autorky právní rozbor postavení obhájce v trestním řízení a specifikace jeho práv a povinností a to (i) z hlediska historického, (ii) z hlediska trestněprávní nauky, (iii) ústavněprávní konsekvence postavení obhájce, včetně návaznosti na rozhodování Evropského soudu pro lidská práva a (iv) komparace postavení obhájce s postavení obhájce v zahraničních právních úpravách.

Z hlediska **obsahového a metodologického** mohu konstatovat, že pojednání o daném tématu důsledně vychází z jeho věcného zaměření, jež si autorka vymezila strukturou práce.

Pokud jde o **vlastní metody zpracování látky**, autorka se opírala o právně dogmatickou analýzu odpovídajících právních úprav domácích a zahraničních, rozbor naznačené trestně procesní problematiky, jakož i o analýzu aspektů mezinárodně právních a evropskoprávních. Stranou z tohoto hlediska neponechala ani odpovídající judikaturu domácí a evropskou.

Systematika disertační práce, jak ji nabízí zmíněný obsah, je vcelku vhodně strukturovaná do 12 kapitol.

Po stručném úvodu autorka vymezuje zásadu zajištění práva na obhajobu, včetně odkazů na relevantní judikaturu Ústavního soudu – např. č. 15/2002 Sb. (kap. I.). Dále autorka zabývá postavením obhájce z hlediska historického, kdy popisuje vývoj právní úpravy od trestního řádu č. 119/1873 do současnosti (kap. II).

V kapitole III. autorka vymezuje pojem obhájce v platné právní úpravě a dále uvádí pojmy jako zvolený a ustanovený obhájce. V této souvislosti se autorka zabývá pluralitou obhájců a poukazuje na úpravu německou, kdy je počet obhájců omezen (3).

Autorka rovněž poukazuje na **omezení důvodů nutné obhajoby** v návrhu rekodifikace trestního práva procesního, kdy důvod nutné obhajoby z důvodu závažnosti trestného činu, pro který je obviněný stíhán, se bude vázat na stíhání pro zvlášť závažné zločiny. Obviněný se tak bude moci po první poradě s ustanoveným obhájcem, je-li důvodem nutné obhajoby výlučně skutečnost, že se stíhání vede pro zvlášť závažný zločin, vzdát obhajoby a hájit se sám. Návrh je odůvodněn tak, že obviněného není možno proti jeho vůli nutit, aby se nechal zastupovat obhájcem. Mám za to, že takové zdůvodnění nemůže obstát : Nutná obhajoba je koncipována jako důležitá součást ústavně zaručeného práva na obhajobu a dosud byla nutná obhajoba považována za tak důležitou, že rozhodnutí o ní se neoponechává na úvaze obviněného.

Autorka uvádí, že jedním z důvodů pro navrhovanou úpravu jsou i ekonomické důvody – úspora na straně obviněného i státu a správně poukazuje na to, že takové důvody nejsou dostatečné a mohlo by dojít ke zkrácení práva na obhajobu. Při ústní obhajobě by se autorka k tomuto problému mohla vyjádřit k tomuto problému širěji. Autonomie obviněného se tak paradoxně může obrátit proti němu samému. Návrh totiž nedává odpověď na otázku, co s obviněným , který teprve po rozsudku dospěl k názoru, že se přecenil a že nebyl s to se náležitě hájit.

Těžiště práce spočívá v kap. VII, kde autorka podrobně rozebírá práva a povinnosti obhájce. Při ústní obhajobě by se autorka měla zaměřit na problematiku **výkonu práva obhájce postupem podle § 89 odst. 2 věty druhé trestního řádu vyhledávat a předkládat důkazy nebo navrhopvat provedení důkazů**. Je přípustné, aby obhájce požádal konkrétní osobu o sdělení potřebných informací a o obsahu sdělené informace sepsal písemný záznam, popř. se souhlasem dotčené osoby pořídil zvukový nebo obrazový záznam? Jak bude postupováno, předloží-li obhájce v přípravném řízení takový písemný záznam konkrétní osoby a jaké mohou být

důvody pro odmítnutí provedení nebo opatření takového důkazu.

Autorka se zde rovněž zabývá vztahem obhájce a obviněného z hlediska **vázanosti obhájce pokyny klienta**. Autorka správně poukazuje na to, že obhájce je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. V této souvislosti by se autorka měla vyjádřit k tomu, zda je obhájce oprávněn prověřovat pravdivost nebo úplnost skutkových informací poskytnutých mu obviněným bez jeho souhlasu (srov. čl.6 odst.3 usnesení č. 1/1997 představenstva České advokátní komory ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů).

V práci postrádám popis problematiky obhájce a **opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti**. Tento nedostatek může autorka napravit při ústní obhajobě odpovědí na otázku, kdy je obhájce povinnou osobou podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu? Tedy, kdy je obhájce povinen provést kontrolu a identifikaci klienta a oznámit podezřelý obchod. Jak posoudit jednání obhájce, který přijal od svého mandanta, stíhaného pro pašování drog, honorář pocházející např. z obchodu s omamnými látkami, ačkoli věděl o původu peněz. Je obhájce, který přijme majetkové hodnoty, které jeho mandant získal trestnou činností, se znalostí jejich původu, výlučně k uspokojení svého přiměřeného honoráře, trestně odpovědný?

Podstatná část práce se zabývá komparací právního postavení obhájce dle českého právního řádu s některými zahraničními právními úpravami a to konkrétně postavení obhájce ve Slovenské republice, v Rakousku a Spolkové republice Německo. Např. v Rakousku došlo s účinností od 1.1.2008 k podstatné novelizaci trestního řádu.

V závěru je platná právní úprava zhodnocena, a to i s přihlédnutím ke znění věcného záměru zákona o trestním řízení a jsou učiněny návrhy de lege ferenda. Autorka jako návrh de lege ferenda uvádí, že do výčtu osob, které jsou oprávněny mu zvolit obhájce, by měl být doplněn „partner“. Podle § 4 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, však do partnerství nemůže vstoupit osoba, která nedosáhla věku 18 let.

Závěr :

Lze konstatovat, že předložená disertační práce je zdařilým zpracováním zvoleného tématu. Výklad je vhodně rozčleněn, autorka poctivě pracuje s poznámkovým aparátem i judikaturou. Autorka ve své práci využil přiměřené množství dostupných literárních pramenů a osvědčila svoji schopnost jejich využití pro vlastní autorský text. Práce je napsána velmi dobrou češtinou a lze ocenit, že autorka dokáže reagovat na praktické aplikační problémy a navrhnout řešení. Předložená práce přesahuje běžný standard obdobných prací.

Po obsahové i formální stránce autorka splnila všechny nároky kladené na disertační práci a předložená práce je plně způsobilá k obhajobě.

V Praze dne 11.9.2009

Doc. JUDr. Jiří Herczeg, Ph.D.
oponent